

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОЦІНКИ ЛОГІСТИЧНИХ ВИТРАТ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

ЗАВРАЖИНА Катерина,
здобувач вищої освіти спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Анотація: підвищення рівня ефективності діяльності та забезпечення конкурентоспроможності підприємства використовуються такі методи управління логістичними витратами: *Absorption costing, Direct costing, Standard costing, Target costing, Kaizen costing, LLS, Just-in-time* та інші. Для ефективного управління витратами необхідно поєднувати методи оцінки. Дієве логістичне управління ґрунтується на принципі бюджетування логістичних витрат.

Ключові слова: логістична діяльність, логістичні витрати, напрями управління, результативність.

Управління логістичними витратами – є цілеспрямованим процесом формування оптимального рівня логістичних витрат підприємства. Основоположним принципом управління логістичними витратами є концентрація на загальних витрат. Концентрація загальних витрат являє собою їх мінімізацію в ході раціоналізації структури за допомогою точної та конкретної інформації про структуру логістичних витрат. Управління логістичними витратами означає цілеспрямований процес приймання рішень в логістичній діяльності на основі прийнятої інформації обліку в сукупності витрат управління інформаційними, матеріальними та фінансовими потоками в логістичному ланцюгу для того, щоб знизити витрати [2].

Логістичні витрати мають певні ознаки: роздрібнення серед багатьох груп витрат окремих процесів, фазових поділів тощо; наявність значної частки у загальних витратах підприємств, що постійно зростає; змінність їхніх величин в окремих періодах; незбіг відповідальності за формування цих витрат в організаційних підрозділах підприємства із сутністю витрат, визнаних в теорії обліку, що спричиняє складність їхньої реєстрації та практичне управління ними; слабка структурованість логістичних витрат, яка аргументується поділом їх на реальні та очікувані, а також проблемним виокремленням логістичних витрат із загальних витрат підприємства [1].

Визначення змісту логістичних витрат пов'язано із чинниками зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства. На формування логістичних витрат

впливає система чинників: позитивні і негативні; внутрішні і зовнішні; керовані і некеровані; поелементні і комплексні; інтенсивні і екстенсивні; організаційні і структурні. У процесі управління витратами є доцільним використання сучасних методів створення конкурентних переваг на основі управління витратами [2].

Основою методу Standart costing є нормативний спосіб обліку витрат та визначення повної собівартості. Основними функціями підходу являє контроль за рівнем витрат, виявлення відхилень, аналіз причин, що виникли. Облік за повною собівартістю припускає, що всі накладні та непрямі витрати розподіляються між виробленими ним послугами [3]. Переваги системи Standart costing полягають в тому, що система застосовується для прийняття рішень, особливо якщо стандарти розроблено окремо за змінними частинами витрат, а також за умови коректно встановлених цін на матеріали та норми витрат на трудові ресурси. На підставі існуючих стандартів можна попередньо визначити суму очікуваних витрат на виробничий процес та надання послуг, визначити собівартість одиниці послуги для визначення цін, а також скласти звіт про прибутки та збитки. Завдяки цій системі керівництво отримує інформацію про величину відхилень від нормативів, а також про причини їх виникнення. Використовується вона для своєчасного прийняття управлінських рішень щодо усунення відхилень [3]. Direct costing – маржинальний метод управління логістичними витратами та формування неповної собівартості. Головна функція – це планування і керування логістичними витратами та фінансовим результатом. За системою Direct costing логістичні витрати поділяються на два види – постійні та змінні. При цьому постійні витрати являються витратами поточного періоду. Їх не відносять на собівартість та не розподіляють між послугами – об'єктами калькулювання, а одразу відносять до результатів господарської діяльності – збитків. Облік витрат та визначення собівартості наданих послуг ведуть тільки за змінними витратами [3].

Target costing – це система управління логістичними витратами на етапі проектування нових послуг, або вдосконалення застарілих. Target costing розглядає собівартість не як розрахований за нормативами показник, а як величину, на яку повинно орієнтуватися підприємство, пропонуючи ринку конкурентний продукт.

Тобто, собівартість послуг, що розраховується за нормативами повинна дорівнювати саме цільовій собівартості [3].

Kaizen costing – «удосконалення маленькими кроками», тобто це процес поступового зниження витрат на етапі виробництва, у результаті якого може бути досягнуто необхідного рівня собівартості задля забезпечення прибутковості виробництва. Kaizen costing пропонується до впровадження паралельно з Target costing. Обидві системи мають однакову мету – досягнення цільової собівартості, але Target costing це робить на етапі проектування нового продукту (послуги), а Kaizen costing – на етапі виробництва [3]. ABC costing (Activity Based Costing) являє собою диференційований метод обліку собівартості та передбачає облік витрат за функціями. Система ABC costing забезпечує облік за видами послуг на кожному етапі процесу їхнього надання [3].

Absorption costing полягає у калькулюванні собівартості продукції (робіт, послуг) шляхом віднесення всіх виробничих витрат поточного періоду на випущену в цьому періоді продукцію (виконані роботи, надані послуги). Це найбільш широко застосовуваний підхід з калькулювання собівартості [2]. Метод управління витратами підприємства Cost killing трактують, як особливий метод управління зниженням рівня витрат, що може застосовуватись при звичайному, так і за стратегічного обліку. За цим методом використовуються різні короткострокові і вузько направлені дії, щодо зниження рівня витрат у виробничому циклі [1].

«Just-In-Time» (точно у час) є метод організації постачання на підприємстві всіх елементів живлення відповідно до попиту, що повідомляється одержувачем, можливо, безпосередньо на робочу станцію (виробнича лінія) «точно в час», синхронізований з графіком виробничого процесу (з можливим пропуском складів) [1]. LCC–аналіз (розрахунок витрат за етапами життєвого циклу продукції) це метод, коли витрати визначаються на виробництво і продаж окремого продукту впродовж усього його життєвого циклу й надалі зіставляються із відповідними доходами. Застосовується у стратегічному управлінні витратами. Забезпечує прогноз співвідношення отриманого доходу та понесених витрат щодо виробництва виробу загалом. Забезпечує стратегічне бачення структури витрат і

зіставлення її зі структурою доходів [2]. CVP-аналіз (аналіз точки беззбитковості) ґрунтується на зіставленні трьох величин – витрат підприємства, доходу від реалізації й отриманого прибутку, залежність яких дає змогу визначити обсяг реалізації, що за відомих величин постійних витрат підприємства і змінних витрат на одиницю продукції забезпечить беззбитковість діяльності. Він дає змогу визначити обсяг продажу, за якого досягається беззбитковість виробництва або плановий фінансовий результат [2].

Для якісного управління логістичними витратами доцільно застосовуватися синтез методу Kaizen costing з підходами Target costing, при впровадженні Kaizen з інструментами Absorption costing – для ефективного калькулювання собівартості послуг, з інструментами Direct costing – для належного забезпечення організації бухгалтерського обліку логістичних витрат [2]. Найбільш дієвим є поєднання підходів оцінки з огляду на високі ризики зростання рівня логістичних витрат.

Література

1. Серпенінова Ю.С., Лінська А.С. Проблемні аспекти ідентифікації та облікового відображення логістичних витрат [Електронний ресурс] / Ю.С. Серпенінова, А.С. Лінська // Інфраструктура ринку. 2018. № 23. URL: http://market-infr.od.ua/journals/2018/23_2018_ukr/62.pdf (дата звернення 01.09.2022).
2. Кусий С. В. Розвиток логістики в Україні / С. В. Кусий // Молодий вчений. 2018. № 10(2). С. 835-839. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_10\(2\)_99](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_10(2)_99) (дата звернення 01.09.2022).
3. Бобиль В. В., Культенко, В. В. Удосконалення логістичного механізму АТ "Укрзалізниця" в умовах реформування галузі. Економіка та держава. 2020. № 5. С. 32–36. DOI: 10.32702/2306-6806.2020.5.32.

Abstract: increasing the level of activity efficiency and ensuring the competitiveness of the enterprise, the following methods of logistics cost management are used: Absorption costing, Direct costing, Standard costing, Target costing, Kaizen costing, LLS, Just-in-time and others. For effective cost management, it is necessary to combine assessment methods. Effective logistics management is based on the principle of budgeting logistics costs.

Keywords: logistics activity, logistics costs, management directions, effectiveness.

*Науковий керівник – Вишневська О.М.,
д-р екон. наук, професор,
декан обліково-фінансового факультету*